

Translation of synthesis

WP2 Publication on findings

Date of publication: 31/01/2024

Author(s): Linda Lawrance
(University Bordeaux Montaigne),
AGILE Consortium

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

This project has been funded with support from the European Commission. This communication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Deliverable Factsheet

Project Number	2022-1-FR01-KA220-HED-000087334
Project Acronym	AGILE
Project Title	Higher Education resilience in refugee crises: forging social inclusion through capacity building, civic engagement and skills recognition
Title of the document	Translation of synthesis "Publication on findings"
Author	Linda Lawrance and AGILE Consortium
Publication date	31/01/2024
Contributors	All partners
Reviewers	<i>revision history below</i>
Approved by	All partners
Dissemination level	Public
Keyword list	Higher Education, refugee education
Copyright / DOI	
Please cite as	Lawrance, L., AGILE Consortium (2024). Translation of synthesis Publication on findings.

Abstract

This document aims at presenting in a brief manner the results of all WP2 activities and research.

Revision history

Version	Date	Revised by	Comments
V.1	06/11/2023	All partners	1 st draft in english
V.2	13/12/2023	All partners	Final version in all languages
V.3	15/01/2024	Léa Meunier	Final layout

Statement of originality

This deliverable contains original unpublished work except where clearly indicated otherwise. Acknowledgement of previously published material and of the work of others has been made through appropriate citation, quotation or both.

Disclaimer

This project has been funded with support from the European Commission under the Erasmus+ programme.

This deliverable reflects the views only of the authors, and the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project summary

This publication is a result of the Erasmus+-funded AGILE project (“Higher education resilience in refugee crises: forging social inclusion through capacity building, civic engagement and skills recognition”, <http://www.agileproject-erasmus.eu/>), whose aim is to increase the resilience of HE systems to address the ongoing needs of refugees through social participation and skills recognition.

The AGILE project aims to enrich HE curricula by proposing new pedagogical designs that encourage grassroots and digitally enhanced actions in both formal and informal learning environments.

The project is coordinated by the University Paris 8. The consortium is made up of six universities (University Paris 8, Bordeaux Montaigne, University, University of Hamburg, University of Ljubljana, Lviv Polytechnic National University, Kaunas University of Technology), one think-tank (Polish Rectors Foundation) and one business partner (Web2Learn) specialised in open recognition systems and social learning.

Consortium

Partner n°	Name	Short name	Country	Logo
1.	University Paris 8	UP8	France	
2.	University Bordeaux Montaigne	UBM	France	
3.	Web2Learn	W2L	Greece	
4.	University of Ljubljana	UL	Slovenia	
5.	Polish Rectors Foundation	PRF	Poland	
6.	Lviv Polytechnic National University	LPNU	Ukraine	
7.	University of Hamburg	UH	Germany	
8.	Kaunas University of Technology	KTU	Lithuania	

Table of content

1. Synthesis in English (EN).....	7
2. Synthèse en français (FR).....	10
3. Κείμενο Σύνθεσης μεταφρασμένο στα Ελληνικά (HE)	14
4. Povzetek poročila v slovenščini (SL).....	18
5. Streszczenie raportu w języku polskim (PL)	21
6. Резюме доповіді укр (UA)	25
7. Zusammenfassung des Berichts auf Deutsch (DE)	29
8. Pranešimo santrauka lietuvių kalba (LT).....	33
Acknowledgement	36

1. Synthesis in English (EN)

The AGILE project seeks to help Higher Education Institutions (HEIs) across Europe create inclusive HE systems for exiled students that are adaptable responses to emergency refugee crises like the war in Ukraine. Europe's HEIs need to offer sustainable, multi-level, and inclusive learning curricula for integration and social cohesion.

This paper will concentrate on the second AGILE work package which included two roundtables with academic staff, one roundtable with university policy-makers, a large-scale online survey and two public talks with exiled students. The overall aim was to provide practical help and guidance to HEIs seeking to create coherent, scalable and adaptable support systems. Concrete examples of initiatives were detailed as were the barriers, and levers to creating this support system. From the shared experiences we were able to propose practical guidelines for building this reflexive and adaptable study environment.

The first two online roundtables, organised by the University of Hamburg, focused on sharing experiences, good practices, and insights into HEI responses for welcoming exiled students. Both roundtables featured contributions not only from the AGILE partners but also from other European and non-European universities. The UMCS Rector's Proxy for Internationalisation of Education and the University of Warsaw in Poland, the Universidade de Aveiro in Portugal, the University of Science and Technology in Norway, the Aristotle-University Thessaloniki in Greece, the Universidade Federal do Paraná in Brazil and TED University in Ankara, Turkey also shared concrete examples of initiatives, barriers, and levers to creating an adequate support system. From these shared experiences we were able to propose practical guidelines for building a reflexive and adaptable study environment.

All participating HEIs experienced the same problems linked to long-term and emergency funding of programmes which in turn depend on local and national government policies regarding the welcoming of exiles in general. France presented two transferable initiatives. The first is the institution of a national bridge diploma which enables exiled students to have grants and accommodation while studying French in order to later integrate a degree in France. The second initiative brings together 7 regional HEIs which pool their resources and officially commit to building coherent programmes to integrate exiled students across the region. The round tables confirmed that

language courses are available in all the partner countries but to varying degrees depending on the languages for study in the host countries. Another significant aspect recognised by all the partners was the need for a holistic and individual approach which takes into account the personal experiences of exiled students. The need to provide this help also highlighted the necessity to forge links with and build a network of associations and communities to implement a cohesive, professional and appropriate response. Finally, the round tables underlined the need for specific training for administrative and teaching staff if they are to understand and address the needs of refugee students. All these factors contribute to the establishment of a “whole university approach” with a clearly understood policy and procedures.

The online survey on sociolinguistic and academic integration of students with a refugee background, organised by the University of Hamburg, allowed exiled students from different countries to share their experiences and discuss the barriers they had encountered. The anonymity ensured that students could express their feelings openly. Through the survey we learned that 73% of respondents use three or more languages daily which could provide ideas for better integration through tandem or tutoring initiatives. The survey also revealed that 97% of respondents received some form of support but almost half felt the need for more. Another interesting finding was that exiled students were very willing to provide peer support and they emphasized the need for communication outside the classroom to combat loneliness and psychological isolation.

Two public talks were organised in University Paris 8 and University Bordeaux-Montaigne to gather more qualitative and direct feedback. The talks confirmed the importance of bridge diplomas for integration. Students also spoke of the need for quick access to social workers and contact persons for health, accommodation, and financial needs. The support system within the two bridge diplomas in Bordeaux and Paris was deemed excellent, as students often had a contact person to ask about their problems. For those students now enrolled in degree courses in HEIs after having completed a bridge diploma, difficulties linked to housing, administration, bureaucracy, and stress related to refugee status applications remain. Financial worries and feelings of isolation and loneliness emerged once again as the major challenges faced by exiled students.

The final round table, organised by the University Paris 8, brought together four policy-makers from France, Lithuania, and Slovenia and highlighted the need for a bottom-up and top-down public policy. From this roundtable

several recommendations emerged such as developing inter-ministerial public policy in consultation with the different stakeholders, creating inter-ministerial work groups at both European and national levels, improving the recognition of qualifications, creating "one-stop shops" for exiled students, and guaranteeing access to language courses. These recommendations aim to promote inclusive HEIs and ensure refugee integration. Participants also agreed on the necessity for government funding for newly arrived students during the academic year to alleviate pressure on HEIs and tuition-fee waivers. The round table also highlighted the need for improved access to language courses and unconditional access to academic or professional training for new arrivals.

Promoting exiled student integration in Europe is a complex issue that depends on national and local immigration policies. Despite lack of funding, HEIs have repeatedly shown resilience and inventiveness in times of crisis. The development of programmes like the bridge diploma in France could improve institutional support systems and lighten the load of staff. A post-bridge diploma programme or knowledge-levelling course is also essential for successful integration of national degrees. A holistic support system that adapts to each individual is necessary for successful integration and this support must include sustainable housing, grants, financial aid, professional social and psychological help, and specialised advisors. Two propositions emerged from the discussions and activities: the creation of a European expert group for policy dialogue and coordination of funding and support instruments, and the creation of a national or European charter for coordinated responses to incoming refugees.

From all these findings, the AGILE team has produced guidelines for European HEIs to develop and improve their curricula for refugees to reduce social and academic barriers, make courses more inclusive, increase success rates and contribute meaningfully to social cohesion.

2. Synthèse en français (FR)

Le projet Erasmus+ AGILE vise à aider les établissements d'enseignement supérieur (EES) européens à créer des systèmes d'enseignement supérieur inclusifs pour les étudiants exilés, pouvant constituer des réponses adaptables et déployables en cas de crises de réfugiés telles qu'en résulte l'actuelle guerre en Ukraine. Les EES européens doivent proposer des programmes d'apprentissage durables, à plusieurs niveaux et inclusifs pour viser l'intégration et la cohésion sociale.

Cette synthèse se concentre sur le deuxième Work Package (axe de travail) du projet AGILE qui comptait parmi ses activités : deux tables rondes avec des personnels universitaires, une table ronde avec des décideurs politiques en matière d'enseignement supérieur, une enquête en ligne à grande échelle et deux discussions publiques avec des étudiants exilés. L'objectif global était de fournir une aide et des conseils pratiques aux EES cherchant à créer des systèmes de soutien cohérents, évolutifs et adaptables. Des exemples concrets d'initiatives ont été détaillés, ainsi que les obstacles et les leviers à la création de ce système de soutien. À partir des expériences partagées, nous avons pu proposer des lignes directrices pratiques pour construire cet environnement d'étude réflexif et adaptable.

Les deux premières tables rondes en ligne se sont concentrées sur le partage d'expériences, de bonnes pratiques et d'idées sur les réponses des EES à l'accueil des étudiants exilés. Elles ont bénéficié des contributions non seulement des partenaires AGILE, mais aussi d'autres universités européennes et non européennes. Le UMCS Rector's Proxy for Internationalisation of Education et l'Université de Varsovie en Pologne, l'Université d'Aveiro au Portugal, l'Université des Sciences et Technologies en Norvège, l'Université Aristotle de Thessalonique en Grèce, l'Université Fédérale du Paraná au Brésil et l'Université TED à Ankara en Turquie ont également partagé des exemples concrets d'initiatives, d'obstacles et de leviers pour créer un système de soutien adéquat. À partir de ces expériences partagées, nous avons pu proposer des lignes directrices pratiques pour construire un environnement d'étude réflexif et adaptable.

Tous les établissements d'enseignement supérieur ayant participé ont rencontré les mêmes problèmes liés au financement à long terme et au financement d'urgence des programmes, qui dépendent à leur tour des

politiques gouvernementales locales et nationales concernant l'accueil des exilés en général. La France a présenté deux initiatives transférables. La première est la création d'un diplôme passerelle national qui permet aux étudiants exilés d'étudier le français et de bénéficier de bourses et d'un logement. Ce diplôme obtenu est la clé vers la poursuite d'étude en France (et en français). La seconde initiative rassemble sept établissements d'enseignement supérieur régionaux qui mettent en commun leurs ressources et s'engagent officiellement à élaborer des programmes cohérents pour intégrer les étudiants exilés dans toute la région. Les tables rondes ont confirmé que des cours de langue sont disponibles dans tous les pays partenaires du projet, mais à des degrés divers en fonction des langues d'étude dans les pays d'accueil. Un autre aspect important reconnu par tous les partenaires est la nécessité d'une approche holistique et individuelle qui tienne compte des expériences personnelles des étudiants exilés. Le besoin de fournir cette aide a également mis en évidence la nécessité de forger des liens et de construire un réseau d'associations et de communautés pour mettre en œuvre une réponse appropriée, cohérente et professionnelle. Enfin, les tables rondes ont souligné la nécessité de mettre en place une formation spécifique pour le personnel administratif et enseignant afin qu'il puisse comprendre et répondre aux besoins des étudiants réfugiés. Tous ces facteurs contribuent à la mise en place d'une "approche universitaire globale" avec une politique et des procédures claires.

L'enquête en ligne sur l'intégration sociolinguistique et universitaire des étudiants exilés dans l'enseignement supérieur a permis aux étudiants participant au questionnaire, exilés de différents pays, de partager leurs expériences, les bonnes pratiques ainsi que les obstacles qu'ils ont pu rencontrer dans leur université d'accueil. L'anonymat, garanti par le questionnaire, a permis aux étudiants d'exprimer ouvertement leurs sentiments. Nous avons appris grâce à cette enquête que 73 % des répondants utilisent trois langues ou plus quotidiennement, ce qui pourrait donner des idées pour une meilleure intégration par le biais d'initiatives de tandem ou de tutorat. L'enquête a également révélé que 97 % des personnes interrogées ont reçu une forme de soutien de la part de leur université d'accueil (financier, linguistique, logement, etc.), mais que près de la moitié d'entre elles ont ressenti le besoin d'en recevoir davantage. Un autre résultat intéressant est que les étudiants exilés sont tout à fait disposés à apporter un soutien à leurs pairs et qu'ils insistent sur la nécessité de communiquer en dehors des salles de classe pour lutter contre la solitude et l'isolement psychologique.

Deux discussions publiques avec des étudiants exilés ont été organisées à l'université Paris 8 et à l'université Bordeaux-Montaigne afin de recueillir des réactions plus qualitatives, plus directes, et surtout pour permettre l'échange entre étudiants. Les discussions ont confirmé l'importance des diplômes passerelles pour l'intégration des étudiants. Les étudiants participants ont également évoqué la nécessité d'un accès facilité aux travailleurs sociaux pour répondre à leurs besoins en matière de santé, de logement et de finances. Le système de soutien au sein des deux diplômes passerelles de Bordeaux et de Paris a été jugé excellent, les étudiants ayant souvent une personne de contact à qui poser des questions sur leurs problèmes. Pour les étudiants inscrits dans des EES après avoir obtenu un diplôme passerelle, les difficultés liées au logement, à l'administration, à la bureaucratie et au stress lié aux demandes de statut de réfugié subsistent. Les problèmes financiers et les sentiments d'isolement et de solitude sont à nouveau apparus comme les principaux défis auxquels sont confrontés les étudiants exilés.

La table ronde finale a réuni quatre décideurs politiques de France, de Lituanie et de Slovénie et a souligné la nécessité d'une politique publique ascendante et descendante. Plusieurs recommandations ont émergé de cette table ronde, telles que le développement d'une politique publique interministérielle en consultation avec les différentes parties prenantes, la création de groupes de travail interministériels aux niveaux européen et national, l'amélioration de la reconnaissance des qualifications, la création de "guichets uniques" pour les étudiants exilés, et la garantie de l'accès aux cours de langue. Ces recommandations visent à promouvoir des EES inclusifs et à garantir l'intégration des réfugiés. Les participants ont également convenu de la nécessité d'un financement gouvernemental pour les étudiants nouvellement arrivés au cours de l'année universitaire afin d'alléger la pression sur les EES et d'une exonération des frais de scolarité. La table ronde a également souligné la nécessité d'améliorer l'accès aux cours de langue et l'accès inconditionnel à la formation universitaire ou professionnelle pour les nouveaux arrivants.

Promouvoir l'intégration des étudiants exilés en Europe est une question complexe qui dépend des politiques d'immigration nationales et locales. Malgré le manque de financement, les EES ont toujours fait preuve de résilience et d'inventivité en temps de crise. Le développement de programmes tels que le diplôme passerelle en France pourrait améliorer les systèmes de soutien institutionnel et alléger la charge de travail du personnel. Un programme de diplôme post-passerelle ou un cours de mise à niveau des connaissances est également essentiel pour une intégration

réussie dans les diplômes nationaux. Un système de soutien holistique qui s'adapte à chaque individu est nécessaire pour une intégration réussie et ce soutien doit inclure une sécurité de logement, une aide financière, une aide sociale et psychologique prodiguée par des professionnels et des conseillers spécialisés. Deux propositions ont émergé des discussions et des activités : la création d'un groupe d'experts européens pour le dialogue politique et la coordination des instruments de financement et de soutien, et la création d'une charte nationale ou européenne pour des réponses coordonnées aux réfugiés entrants.

À partir de toutes ces conclusions, l'équipe du projet AGILE a élaboré des lignes directrices à l'attention des EES européens afin qu'ils développent et améliorent leurs programmes d'études pour les réfugiés, dans le but de réduire les barrières sociales et académiques, de rendre les cours plus inclusifs, d'augmenter les taux de réussite et de contribuer de manière significative à la cohésion sociale.

3. Κείμενο Σύνθεσης μεταφρασμένο στα Ελληνικά (HE)

Το έργο AGILE επιδιώκει να ενισχύσει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) σε όλη την Ευρώπη για να δημιουργήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα χωρίς αποκλεισμούς για εξόριστους φοιτητές. Προγράμματα τα οποία θα μπορούν να προσαρμόζονται σε έκτακτες προσφυγικές κρίσεις, όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία. Τα Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια θα πρέπει να προσφέρουν βιώσιμα, πολυεπίπεδα και χωρίς αποκλεισμούς προγράμματα σπουδών για την ομαλή ένταξη και κοινωνική συνοχή των φοιτητών αυτών.

Η παρούσα σύνθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα του δεύτερου πακέτου εργασίας του AGILE, το οποίο περιελάμβανε τη διοργάνωση δύο στρογγυλών τραπεζών για ακαδημαϊκό προσωπικό, μία στρογγυλή τράπεζα στην οποία έλαβαν μέρος υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, μια μεγάλης κλίμακας διαδικτυακή έρευνα και δύο δημόσιες συζητήσεις με εξόριστους φοιτητές. Κύριος στόχος των δραστηριοτήτων αυτών ήταν η παροχή πρακτικής βοήθειας και καθοδήγησης στα ΑΕΙ που επιδιώκουν να δημιουργήσουν συνεκτικά, συμπεριληπτικά και ευπροσάρμοστα συστήματα υποστήριξης των εξόριστων φοιτητών. Στις εκδηλώσεις αυτές, αναφέρθηκαν λεπτομερώς συγκεκριμένα παραδείγματα πρωτοβουλιών, καθώς και τα εμπόδια και οι μοχλοί πίεσης για τη δημιουργία πετυχημένων συστημάτων υποστήριξης. Από τις κοινές εμπειρίες των φοιτητών, μπορέσαμε να διακρίνουμε κατευθυντήριες γραμμές σε πρακτικό επίπεδο για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού περιβάλλοντος σπουδών που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτών των φοιτητών.

Οι δύο πρώτες διαδικτυακές στρογγυλές τράπεζες που διοργανώθηκαν από το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου, επικεντρώθηκαν στην ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και γνώσεων σχετικά με την ανταπόκριση των ΑΕΙ στην υποδοχή εξόριστων φοιτητών. Όλα τα συνεργαζόμενα ΑΕΙ αντιμετώπισαν τα ίδια προβλήματα που συνδέονται με τη μακροπρόθεσμη και έκτακτη χρηματοδότηση των προγραμμάτων τους, τα οποία με τη σειρά τους εξαρτώνται από τις τοπικές και εθνικές κυβερνητικές πολιτικές σχετικά με την υποδοχή των εξόριστων εν γένει. Η Γαλλία παρουσίασε δύο πρωτοβουλίες με δυνατότητα υλοποίησής τους σε άλλες χώρες. Η πρώτη είναι ο θεσμός ενός εθνικού "διπλώματος-γέφυρας" που επιτρέπει στους εξόριστους φοιτητές να λάβουν υποτροφίες και στέγαση κατά τη διάρκεια της περιόδου εκμάθησης της γαλλικής γλώσσας, προκειμένου να συνεχίσουν αργότερα τις σπουδές τους σε Γαλλικά Πανεπιστήμια. Η δεύτερη

πρωτοβουλία αφορά 7 περιφερειακά ΑΕΙ, τα οποία συγκεντρώνουν πόρους και δεσμεύονται επίσημα να δημιουργήσουν συνεκτικά προγράμματα για την ένταξη των εξόριστων φοιτητών στην περιοχή τους. Παράλληλα, οι στρογγυλές τράπεζες επιβεβαίωσαν την ύπαρξη μαθημάτων γλώσσας για εξόριστους φοιτητές σε όλες τις χώρες-εταίρους, ωστόσο σε διαφορετικό βαθμό ανάλογα με τις ανάγκες των σπουδών στις χώρες υποδοχής.

Μια άλλη σημαντική πτυχή που αναγνωρίστηκε από όλους τους εταίρους ήταν η ανάγκη για μια ολιστική και εξατομικευμένη προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τις προσωπικές εμπειρίες των εξόριστων φοιτητών. Η ανάγκη παροχής αυτής της βοήθειας υπογράμμισε επίσης την αναγκαιότητα δημιουργίας δεσμών και ενός δικτύου ενώσεων και κοινοτήτων για την εφαρμογή ενός συνεκτικού, επαγγελματικού και κατάλληλα σχεδιασμένου πλαισίου δράσης. Τέλος, υπογραμμίστηκε η ανάγκη ειδικής κατάρτισης του διοικητικού και διδακτικού προσωπικού των πανεπιστημίων, προκειμένου να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των εξόριστων φοιτητών και προσφύγων. Όλοι αυτοί οι παράγοντες συμβάλλουν στην καθιέρωση μιας "συλλογικής πανεπιστημιακής προσέγγισης" μέσω μιας ξεκάθαρα ορισμένης και εύληπτης πολιτικής.

Η διαδικτυακή έρευνα για την κοινωνιογλωσσική και ακαδημαϊκή ένταξη φοιτητών με προσφυγικό υπόβαθρο, που διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου, επέτρεψε σε εξόριστους φοιτητές από διαφορετικές χώρες να μοιραστούν τις εμπειρίες τους και να συζητήσουν τα εμπόδια που αντιμετώπισαν. Η ανώνυμη έρευνα εξασφάλισε την ελεύθερη κι απρόσκοπτη έκφραση των φοιτητών. Μέσω της έρευνας έγινε φανερό ότι το 73% των ερωτηθέντων χρησιμοποιούν καθημερινά τρεις ή περισσότερες γλώσσες, γεγονός που θα μπορούσε να δώσει ιδέες για καλύτερη ενσωμάτωση μέσω νέων πρωτοβουλιών συνεργασίας ή διδασκαλίας. Η έρευνα αποκάλυψε επίσης ότι το 97% των ερωτηθέντων έλαβαν κάποια μορφή υποστήριξης, αλλά σχεδόν οι μισοί ένιωσαν την ανάγκη για περισσότερη βοήθεια. Ένα άλλο ενδιαφέρον εύρημα ήταν ότι οι εξόριστοι φοιτητές ήταν πολύ πρόθυμοι να παράσχουν υποστήριξη σε ομοτίμους και τόνισαν την ανάγκη επικοινωνίας εκτός της τάξης για την καταπολέμηση της μοναξιάς και της ψυχολογικής απομόνωσης.

Επιπρόσθετα, οργανώθηκαν δύο δημόσιες ομιλίες στο Πανεπιστήμιο Paris 8 και στο Πανεπιστήμιο Bordeaux-Montaigne για να κατανοηθεί σε βάθος το ζήτημα της υποστήριξης των εξόριστων φοιτητών από τα γαλλικά πανεπιστήμια. Οι ομιλίες επιβεβαίωσαν τη σημασία του θεσμού των "διπλωμάτων-γέφυρα" για την ένταξή τους. Οι φοιτητές μίλησαν επίσης για την ανάγκη ταχείας πρόσβασης σε κοινωνικούς λειτουργούς και υπεύθυνους επικοινωνίας για την υγεία, τη στέγαση και τις οικονομικές τους ανάγκες. Το σύστημα υποστήριξης που αναπτύσσεται στο

πλαίσιο του θεσμού των "διπλωμάτων-γέφυρα", τόσο στο Μπορντό και όσο και στο Παρίσι, κρίθηκε εξαιρετικό καθώς οι φοιτητές είχαν συχνά πρόσβαση σε έναν υπεύθυνο επικοινωνίας για να λύσουν τυχόν προβλήματά τους. Ωστόσο, για τους φοιτητές που εγγράφονται τώρα σε προγράμματα σπουδών σε Γαλλικά ΑΕΙ, μετά την ολοκλήρωση ενός διπλώματος-γέφυρα, οι δυσκολίες που συνδέονται με τη στέγαση, τη διοίκηση, τη γραφειοκρατία και το άγχος παραμένουν. Οι οικονομικές ανησυχίες και το αίσθημα απομόνωσης και μοναξιάς αναδείχθηκαν για ακόμα μια φορά ως οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εξόριστοι φοιτητές.

Η τελευταία στρογγυλή τράπεζα που διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Paris 8, συνένωσε τέσσερις φορείς χάραξης πολιτικής από τη Γαλλία, τη Λιθουανία και τη Σλοβενία και τόνισε την ανάγκη για μια δημόσια πολιτική χαραγμένη τόσο από κάτω προς τα πάνω όσο και από πάνω προς τα κάτω. Από αυτή τη στρογγυλή τράπεζα προέκυψαν διάφορες συστάσεις, όπως α) η ανάπτυξη διπλωματικής δημόσιας πολιτικής σε διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς, β) η δημιουργία διπλωματικών ομάδων εργασίας, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, γ) η βελτίωση της αναγνώρισης των τίτλων σπουδών, δ) η δημιουργία "υπηρεσιών μιας στάσης" για τους εξόριστους φοιτητές και ε) η εξασφάλιση της πρόσβασης σε γλωσσικά μαθήματα. Οι συστάσεις αυτές αποσκοπούν στην προώθηση συμπεριληπτικών ΑΕΙ και στη διασφάλιση της ένταξης των προσφύγων. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν επίσης στην ανάγκη για κρατική χρηματοδότηση των νεοαφιχθέντων φοιτητών κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, ώστε να μειωθεί η πίεση στα ΑΕΙ και να απαλλαγούν οι φοιτητές από το κόστος των διδάκτρων. Μέσω της στρογγυλής τράπεζας υπογραμμίστηκε παράλληλα η ανάγκη για βελτιωμένη πρόσβαση σε μαθήματα ξένων γλωσσών και άνευ όρων πρόσβαση σε ακαδημαϊκή ή επαγγελματική κατάρτιση για τους νεοαφιχθέντες.

Η προώθηση της ένταξης των εξόριστων φοιτητών στην Ευρώπη είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα που εξαρτάται από τις εθνικές και τοπικές πολιτικές μετανάστευσης. Παρά την έλλειψη χρηματοδότησης, τα ΑΕΙ έχουν επανειλημμένα επιδείξει ανθεκτικότητα και εφευρετικότητα σε περιόδους κρίσης. Η ανάπτυξη προγραμμάτων, όπως το "δίπλωμα-γέφυρα" στη Γαλλία, θα μπορούσε να ενισχύσει τα συστήματα υποστήριξης των ιδρυμάτων και να ελαφρύνει το φόρτο εργασίας του προσωπικού τους. Για την επιτυχή ενσωμάτωση των φοιτητών-προσφύγων σε εθνικά προγράμματα σπουδών, είναι επίσης σημαντική η ύπαρξη προγραμμάτων μετά το "δίπλωμα-γέφυρα" ή μια σειρά μαθημάτων που θα παρέχει μία επισκόπηση όλων των απαιτούμενων γνώσεων που σχετίζονται με ένα πρόγραμμα σπουδών. Ένα ολιστικό σύστημα υποστήριξης που προσαρμόζεται στις ανάγκες κάθε ατόμου είναι απαραίτητο για την επιτυχή ένταξή του. Η υποστήριξη θα πρέπει να περιλαμβάνει βιώσιμη στέγαση, υποτροφίες, οικονομική βοήθεια,

επαγγελματική, κοινωνική και ψυχολογική αρωγή και εξειδικευμένους συμβούλους. Από τις συζητήσεις και τις δραστηριότητες προέκυψαν δύο προτάσεις: 1) η δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ομάδας εμπειρογνομόνων για τον διάλογο που αφορά τη χάραξη πολιτικής, τον συντονισμό των μέσων χρηματοδότησης και στήριξης, καθώς και 2) η δημιουργία ενός εθνικού ή ευρωπαϊκού καταστατικού για συντονισμένες ενέργειες απέναντι σε νέους πρόσφυγες.

Ως αποτέλεσμα αυτών των δραστηριοτήτων, η σύμπραξη του έργου AGILE παρήγαγε κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρωπαϊκά ΑΕΙ ώστε να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τα προγράμματα σπουδών τους για τους πρόσφυγες. Στόχος μας να μειωθούν οι κοινωνικοί και ακαδημαϊκοί φραγμοί, να γίνουν τα μαθήματα πιο συμπεριληπτικά, να αυξηθούν τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών-προσφύγων και να γίνουν τα πανεπιστήμια αρωγοί στην προσπάθεια ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

4. Povzetek poročila v slovenščini (SL)

Namen projekta AGILE je pomagati visokošolskim ustanovam po vsej Evropi pri ustvarjanju vključujočih visokošolskih sistemov za študente begunce, in sicer na načine, ki so zmožni prilagodljivega odzivanja na urgentne begunske krize, kot je na primer kriza, nastala ob vojni v Ukrajini. Evropske visokošolske institucije morajo v takšnem kontekstu nuditi trajnostne, večstopenjske in vključujoče učne načrte za integracijo beguncev in širšo družbeno kohezijo.

Besedilo predstavlja rezultate drugega sklopa, oziroma drugega delovnega paketa projekta AGILE, ki je vključeval dve okrogli mizi z akademskim osebjem, okroglo mizo z oblikovalci univerzitetne zakonodaje, obsežno spletno anketo in dva javna pogovora s študenti begunci. Splošni cilj delovnega paketa je bil zagotoviti praktično pomoč in smernice visokošolskim ustanovam, ki želijo ustvariti skladne, razširljive in prilagodljive podperne sisteme. Podrobno začrtani so bili konkretni primeri pobud kot tudi ovire in vzvodi za ustvarjanje takšnega podpornega sistema. Iz skupnih izkušenj smo tako lahko predlagali praktične smernice za izgradnjo reflektivnega in prilagodljivega študijskega okolja.

Prvi dve spletni okrogli mizi, ki ju je organizirala Univerza v Hamburgu, sta se osredotočili na izmenjavo izkušenj, dobrih praks in vpogledov v odzive visokošolskih ustanov za sprejemanje študentov beguncev. Vse partnerske ustanove so se soočale z enakimi težavami, povezanimi z dolgoročnim in nujnim financiranjem programov, ki so v širšem odvisni od politik lokalnih in nacionalnih vlad o sprejemanju beguncev na splošno. Naslednja je Francija predstavila dve prenosljivi iniciativi. Prva je bila uvedba nacionalne premostitvene diplome, ki študentom omogoča štipendije in nastanitev med učenjem francoščine z namenom kasnejšega pridobivanja visokošolske izobrazbe v Franciji. Druga pobuda je bila združenje 7 regionalnih visokošolskih ustanov, ki združujejo svoje vire in se uradno zavezujejo k oblikovanju skladnih programov za vključevanje študentov beguncev po vsej regiji. Okrogli mizi sta potrdili, da so jezikovni tečaji na voljo v vseh partnerskih državah, vendar v različni meri, ki je odvisna od jezikov študija v državah gostiteljicah. Naslednji pomemben vidik, ki so ga prepoznali vsi partnerji, je bila potreba po celostnem in individualnem pristopu, ki upošteva osebne izkušnje študentov beguncev. Potreba po zagotavljanju takšne

pomoči je osvetlila tudi nujo po povezovanju in izgradnji socialne mreže, ki bi vključevala združenja in skupnosti za izvajanje kohezivnega, strokovnega in ustreznega odziva. Na izvedenih okroglih mizah je bilo poudarjeno, da potrebujemo posebno usposabljanje za splošne univerzitetne službe in pedagoge, če ti želijo ustrezno razumeti in obravnavati potrebe študentov beguncev. Vsi omenjeni dejavniki tako prispevajo k vzpostavitvi »celostnega univerzitetnega pristopa« z jasno politiko in postopki.

Spletna anketa o sociolingvistični in akademski integraciji študentov beguncev, ki jo je vodila Univerza v Hamburgu, je študentom iz različnih držav omogočila, da so delili svoje izkušnje in razpravljali o ovirah pri vstopu v študijsko okolje. Anonimnost ankete je študentom ponudila možnost, da so lahko svoja čustva izrazili kar se da odkrito. Pridobljeni rezultati so pokazali, da kar 73 % anketirancev dnevno uporablja tri ali več jezikov, kar bi lahko ponudilo ideje za boljšo integracijo s pomočjo dela v tandemih ali mentorstev. Raziskava je pokazala tudi, da je 97 % anketirancev že prejelo neko obliko podpore, vendar je skoraj polovica menila, da je potrebuje več. Naslednja zanimiva ugotovitev je bila, da so bili študenti begunci nadvse pripravljeni nuditi vrstniško podporo in poudarili tudi potrebo po komunikaciji izven predavalnic kot pomoč pri boju proti osamljenosti in psihološki izolaciji.

Z namenom zbrati več kakovostnih in neposrednih povratnih informacij sta bila organizirana dva javna pogovora na Univerzi Paris 8 in Univerzi Bordeaux-Montaigne. Pogovora sta potrdila pomen premostitvenih diplom za integracijo. Študentje so spregovorili tudi o potrebi po hitrem dostopu do socialnih delavcev in kontaktnih oseb za zdravstvene, nastanitvene in finančne potrebe. Sistem podpore v okviru obeh premostitvenih diplom v Bordeauxu in Parizu je bil ocenjen kot odličen, saj so študenti pogosto imeli stik s kontaktno osebo, na katero so se lahko obrnili s svojimi problemi. Za študente, ki so se po opravljeni premostitveni diplomi vpisali na študijske programe, težave, povezane z nastanitvijo, administracijo, birokracijo in stresom glede pridobivanja statusa begunca, ostajajo. Finančne skrbi ter občutki izoliranosti in osamljenosti so se znova pokazali kot glavni izzivi, s katerimi se srečujejo študenti begunci.

Zaključna okrogla miza, ki jo je organizirala Univerza Paris 8, je združila štiri oblikovalce politik iz Francije, Litve in Slovenije. Poudarila je potrebo po javni politiki, ki bi temeljila na kombinaciji delovanja od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol, to je sistemskem in posamičnem pristopu. Iz slednje okrogle mize je izšlo več priporočil, kot je razvoj medresorske javne politike v posvetovanju z različnimi zainteresiranimi stranmi, oblikovanje medresorskih delovnih skupin na evropski in nacionalni ravni, izboljšanje priznavanja kvalifikacij, ustvarjanje

enotnega sistema izobraževanja za študente begunce in zagotavljanje dostopa do jezikovnih tečajev. Namen teh priporočil je spodbujati inkluzivnost visokošolskih ustanov in zagotoviti integracijo beguncev. Udeleženci so se strinjali tudi o nujnosti državnega financiranja novoprispelih študentov med študijskim letom in oprostitve šolnin. Okrogla miza je izpostavila tudi potrebo po izboljšanjem dostopu do jezikovnih tečajev in brezpogojnem dostopu do akademskega ali strokovnega usposabljanja za novo prispele osebe.

Spodbujanje vključevanja študentov beguncev v Evropi je zapleteno vprašanje, ki je odvisno od nacionalne in lokalne politike priseljevanja. Kljub pomanjkanju sredstev visokošolske ustanove vedno znova izkazujejo svojo odpornost in iznajdljivost v času krize. Razvoj programov, kot je premostitvena diploma v Franciji, bi lahko izboljšal sisteme institucionalne podpore in razbremenil osebe. Programa po premostitveni diplomu ali tečaju za izenačanje znanja sta prav tako bistvenega pomena za uspešno integracijo nacionalnih diplom. Za uspešno integracijo je nujen celovit sistem podpore, ki se prilagaja vsakemu posamezniku. Podpora mora tako vključevati nastanitev, štipendije, finančno pomoč, strokovno socialno in psihološko pomoč ter dostop do specializiranih svetovalcev. Iz razprav in aktivnosti sta nastala dva predloga: oblikovanje evropske strokovne skupine za politični dialog in usklajevanje instrumentov financiranja in podpore ter oblikovanje nacionalne ali evropske listine za usklajene odzive na prihajajoče begunce.

Na podlagi vseh navedenih ugotovitev je ekipa projekta AGILE izdelala smernice za evropske visokošolske ustanove za razvoj in izboljšanje svojih učnih načrtov za študente begunce, da bi zmanjšali socialne in akademske ovire, naredili programe bolj vključujoče, povečali stopnjo uspešnosti in pomembno prispevali k socialni koheziji.

5. Streszczenie raportu w języku polskim (PL)

Projekt AGILE ma na celu wspieranie instytucji szkolnictwa wyższego w całej Europie w tworzeniu inkluzyjnych systemów edukacyjnych dla studentów z doświadczeniem uchodźczym, które stanowią elastyczne odpowiedzi na sytuacje kryzysowe, takie jak agresja wojenna Rosji w Ukrainie. Uczelnie europejskie muszą oferować trwałe, wielopoziomowe i włączające programy nauczania w celu integracji i budowania społecznej spójności.

Niniejszy raport skupia się na drugim etapie projektu AGILE, obejmującym: dwie dyskusje z kadrą akademicką (webinaria), dyskusję z decydentami w uniwersytetach, badanie ankietowe przeprowadzone na dużą skalę oraz dwie debaty publiczne ze studentami-uchodźcami. Głównym celem było udzielenie praktycznej pomocy i wskazówek dla uczelni, które starają się stworzyć spójne, kompleksowe i elastyczne systemy wsparcia. Raport zawiera konkretne przykłady inicjatyw, a także odnosi się do przeszkód i czynników wspierających w procesie tworzenia i funkcjonowania takiego systemu wsparcia. Na podstawie wspólnych doświadczeń udało się opracować praktyczne wytyczne dotyczące budowania refleksyjnego i elastycznego środowiska kształcenia.

Pierwsze dwie dyskusje online, zorganizowane przez Uniwersytet w Hamburgu, skoncentrowały się na dzieleniu się doświadczeniami, dobrymi praktykami i spostrzeżeniami na temat reakcji instytucji szkolnictwa wyższego w zakresie przyjmowania studentów uchodźców. Wszystkie uczelnie doświadczały tych samych problemów związanych z potrzebą długoterminowego i kryzysowego finansowania programów, które z kolei zależą od lokalnych i krajowych polityk dotyczących przyjmowania uchodźców w ogóle. Francja przedstawiła dwie inicjatywy, które mogą posłużyć przykładem. Pierwsza to wprowadzenie tzw. krajowego dyplomu pomostowego (bridge diploma), umożliwiającego uchodźcom zakwaterowanie i otrzymywanie stypendiów podczas nauki języka francuskiego, aby później oni mogli kontynuować studia we Francji. Druga inicjatywa łączy 7 uczelni regionalnych, które łączą swoje zasoby i zobowiązują się do tworzenia spójnych programów integrujących uchodźców-studentów w regionie. Prezentacje na tych webinarach potwierdziły dostępność kursów językowych we wszystkich krajach

partnerskich, ale w zróżnicowanym stopniu, w zależności od języków studiów obowiązujących w krajach przyjmujących. Inny istotny aspekt, dostrzeżony przez wszystkich partnerów, to konieczność zastosowania holistycznego i indywidualnego podejścia, uwzględniającego osobiste doświadczenia studentów-uchodźców. Potrzeba zapewnienia takiej pomocy podkreśliła także konieczność nawiązywania kontaktów i budowania sieci instytucji i wspólnot w celu zapewnienia spójnej, profesjonalnej i odpowiedniej reakcji w tym zakresie. Na koniec podkreślono potrzebę specjalistycznego szkolenia dla kadry administracyjnej i dydaktycznej, ponieważ mają oni zrozumieć i sprostać potrzebom studentów-uchodźców. Wszystkie te elementy przyczyniają się do ustanowienia całościowego ogólnouczelnianego podejścia (whole university approach) z klarowną polityką i procedurami.

Badanie ankietowe dotyczące integracji społecznej, językowej i akademickiej studentów z doświadczeniem uchodźczym, przeprowadzone w ramach projektu przez Uniwersytet w Hamburgu, umożliwiło studentom-uchodźcom z różnych krajów dzielenie się swoimi doświadczeniami i omówienie napotkanych przez nich barier. Anonimowość zapewniła studentom możliwość otwartego wyrażania swoich opinii. Z badania wynika, że 73% respondentów codziennie posługuje się trzema lub większą liczbą języków, co może stanowić inspirację do lepszej integracji poprzez inicjatywy tandemowe lub tutoringowe. Badanie wykazało również, że 97% respondentów otrzymało jakąś formę wsparcia, ale prawie połowa czuła potrzebę większego wsparcia. Kolejnym interesującym wynikiem było to, że studenci-uchodźcy byli bardzo chętni do udzielania sobie wzajemnego wsparcia, podkreślając jednocześnie konieczność komunikacji poza salą wykładową dla przezwyciężenia samotności i izolacji psychologicznej.

Dwa publiczne spotkania zostały zorganizowane na Uniwersytecie Paris 8 i Uniwersytecie Bordeaux-Montaigne, w celu zebrania bardziej jakościowych i bezpośrednich informacji zwrotnych od uchodźców. Spotkania potwierdziły znaczenie dyplomów pomostowych dla integracji. Studenci również mówili o potrzebie szybkiego dostępu do pracowników socjalnych i osób kontaktowych ds. zdrowia, zakwaterowania i potrzeb finansowych. System wsparcia w ramach dwóch dyplomów pomostowych w Bordeaux i Paryżu został uznany za doskonały, ponieważ studenci często mieli osobę kontaktową, do której mogli zwrócić się z pytaniami dotyczącymi swoich problemów. Dla tych studentów, którzy teraz są na studiach po ukończeniu dyplomu pomostowego, nadal istotnymi wyzwaniami pozostają trudności z zakwaterowaniem, administracją, biurokracją i stresem związanym z wnioskami o status uchodźcy. Problemy finansowe oraz poczucie izolacji i

osamotnienia ponownie okazały się głównymi wyzwaniami, przed którymi stanęli studenci z doświadczeniem uchodźczym.

W ostatniej debacie (roundtable discussion), zorganizowanej przez Uniwersytet Paris 8, udział wzięło czterech decydentów z Francji, Litwy i Słowenii, którzy podkreślili konieczność opracowania polityki publicznej z perspektywy oddolnej i odgórnej. Z tego spotkania wysunęło się kilka rekomendacji, takich jak rozwijanie międzyresortowej polityki publicznej w konsultacji z różnymi interesariuszami, tworzenie międzyresortowych grup roboczych na poziomie europejskim i krajowym, poprawa uznawania kwalifikacji, tworzenie "jednego punktu obsługi" ("one-stop shops") dla studentów-uchodźców oraz zapewnienie dostępu do kursów językowych. Celem tych rekomendacji jest promowanie inkluzyjności uczelni i zapewnienie integracji uchodźców. Uczestnicy zgadzali się także co do konieczności finansowania przez rząd nowo przybyłych studentów w trakcie roku akademickiego, aby zmniejszyć presję na instytucje szkolnictwa wyższego oraz umożliwić zwolnienie z opłat za czesne. Dyskusja ta podkreśliła również konieczność zwiększenia dostępu do kursów językowych oraz bezwarunkowego dostępu do szkoleń akademickich lub zawodowych dla nowoprzybyłych studentów-uchodźców.

Promowanie integracji studentów-uchodźców w Europie to problem złożony, który zależy od krajowych i lokalnych polityk migracyjnych. Pomimo braku środków finansowych, uczelnie wielokrotnie wykazywały się odpornością i pomysłowością w czasach kryzysowych. Rozwój programów, takich jak dyplom pomostowy we Francji, może poprawić instytucjonalne systemy wsparcia i odciążać personel. Program po dyplomie pomostowym lub kurs wyrównawczy jest również istotny dla skutecznej integracji w krajowy system kwalifikacji i tytułów. Konieczny jest holistyczny system wsparcia, dostosowujący się do każdej indywidualnej sytuacji, aby osiągnąć skuteczną integrację, a to wsparcie musi obejmować trwałe zakwaterowanie, stypendia, pomoc finansową, profesjonalne wsparcie społeczne i psychologiczne oraz pomoc specjalistycznych doradców. Z dyskusji i działań wyróżniły się dwie propozycje: utworzenie europejskiej grupy ekspertów ds. dialogu politycznego, koordynacji środków finansowych i mechanizmów wsparcia oraz utworzenie krajowej lub europejskiej karty na rzecz skoordynowanych reakcji na napływ uchodźców.

Na podstawie wszystkich tych ustaleń zespół AGILE przygotował wytyczne dla europejskich instytucji szkolnictwa wyższego dotyczące opracowywania i udoskonalenia programów kształcenia dla uchodźców w celu zmniejszenia barier społecznych i akademickich, uczynienia studiów bardziej inkluzyjnymi,

zwiększenia wskaźników sukcesu oraz wsparcia w zakresie spójności społecznej.

6. Резюме доповіді укр (UA)

Метою проєкту AGILE є допомога закладам вищої освіти (ЗВО) усієї Європи створити інклюзивні системи освіти для студентів-емігрантів, які адаптуються до надзвичайних криз, пов'язаних з біженцями, таких як війна в Україні. Європейські ЗВО повинні пропонувати стійкі, багаторівневі та інклюзивні навчальні програми для інтеграції та соціальної згуртованості.

У цьому документі ми зосередимося на другому робочому пакеті проєкту AGILE, який включав два круглі столи з академічним персоналом, один круглий стіл з університетськими політиками, масштабне онлайн-опитування та дві публічні дискусії зі студентами-емігрантами. Загальна мета полягала в наданні практичної допомоги та рекомендацій ЗВО, які прагнуть створити узгоджені, масштабовані та адаптовані системи підтримки. Були детально розглянуті конкретні приклади ініціатив, а також бар'єри та важелі для створення такої системи підтримки. На основі спільного досвіду ми змогли запропонувати практичні рекомендації для побудови такого рефлексивного та адаптивного навчального середовища.

Перші два онлайн-круглі столи, організовані Гамбурзьким університетом, були присвячені обміну досвідом, передовими практиками та ідеями щодо реагування ЗВО на прийом студентів-мігрантів. В обох круглих столах взяли участь не лише партнери AGILE, але й представники інших європейських та неєвропейських університетів. Уповноважений ректора UMCS з питань інтернаціоналізації освіти та представники Варшавського університету в Польщі, Університету Авейру в Португалії, Університету науки і технологій в Норвегії, Університету Аристотеля в Салоніках в Греції, Федерального університету Парани в Бразилії та Університету TED в Анкарі, Туреччина, також поділилися конкретними прикладами ініціатив, бар'єрів та важелів для створення адекватної системи підтримки. На основі цього спільного досвіду ми змогли запропонувати практичні рекомендації щодо створення рефлексивного та адаптивного навчального середовища.

Усі ЗВО-учасники зіткнулися з однаковими проблемами, пов'язаними з довгостроковим та екстремним фінансуванням програм, яке, в свою чергу, залежить від політики місцевих та національних урядів щодо прийому вигнанців загалом. Франція представила дві ініціативи, які можуть бути

передані. Перша - це запровадження національного перехідного диплому (bridge diploma), який дозволяє студентам-емігрантам отримувати гранти та житло під час вивчення французької мови, щоб згодом отримати ступінь у Франції. Друга ініціатива об'єднує 7 регіональних ЗВО, які об'єднують свої ресурси та офіційно зобов'язуються створювати узгоджені програми для інтеграції студентів-емігрантів по всьому регіону. Круглі столи підтвердили, що мовні курси доступні в усіх країнах-партнерах, але в різному обсязі, залежно від мов, які вивчаються в приймаючих країнах. Ще одним важливим аспектом, визнаним усіма партнерами, є необхідність цілісного та індивідуального підходу, який враховує особистий досвід студентів-емігрантів. Потреба в наданні такої допомоги також підкреслила необхідність налагодження зв'язків і створення мережі асоціацій та спільнот для реалізації згуртованого, професійного та адекватного реагування. Зрештою, учасники круглих столів підкреслили необхідність спеціальної підготовки адміністративного та викладацького персоналу для цілісного розуміння та задоволення потреб студентів-емігрантів. Всі ці фактори сприяють створенню "загальноуніверситетського підходу" з чітко зрозумілою політикою і процедурами.

Онлайн-опитування щодо соціолінгвістичної та академічної інтеграції студентів-біженців, організоване Гамбурзьким університетом, дозволило студентам-емігрантам з різних країн поділитися своїм досвідом та обговорити бар'єри, з якими вони зіткнулися. Анонімність гарантувала, що студенти могли відкрито висловлювати свої думки. Завдяки опитуванню ми дізналися, що 73% респондентів користуються трьома або більше мовами щодня, що може дати ідеї для кращої інтеграції за допомогою тандемних або репетиторських ініціатив. Опитування також показало, що 97% респондентів отримували певну допомогу, але майже половина відчуває потребу в більшій підтримці. Ще одним цікавим висновком стало те, що студенти-емігранти виявили готовність надавати підтримку одноліткам, і підкреслили необхідність спілкування за межами класу для боротьби з самотністю та психологічною ізоляцією.

Дві публічні дискусії були організовані в Університеті Париж 8 та Університеті Бордо-Монтень, для організації більш якісного та безпосереднього зворотного зв'язку. Переговори підтвердили важливість перехідних дипломів для інтеграції. Студенти також говорили про необхідність швидкого доступу до соціальних працівників та контактних осіб з питань охорони здоров'я, житла та фінансових потреб. Система підтримки в рамках двох перехідних дипломів у Бордо і Парижі

була визнана відмінною, оскільки студенти часто мали контактну особу, до якої можна було звернутися з питаннями. Для тих студентів, які зараз навчаються у ЗВО після отримання перехідного диплому, залишаються труднощі, пов'язані з житлом, адмініструванням, бюрократією та стресом, а також із подачею заяви на отримання статусу біженця. Фінансові проблеми, відчуття ізоляції та самотності знову стали основними проблемами, з якими стикаються студенти-емігранти.

Заклучний круглий стіл, організований Університетом Париж 8, зібрав чотирьох політиків з Франції, Литви та Словенії і підкреслив необхідність державної політики "знизу-вгору" і "зверху-вниз". За результатами круглого столу було вироблено кілька рекомендацій, зокрема, щодо розробки міжвідомчої державної політики у консультаціях з різними зацікавленими сторонами, створення міжвідомчих робочих груп як на європейському, так і на національному рівнях, покращення визнання кваліфікацій, створення "єдиного вікна" для студентів-емігрантів та гарантування доступу до мовних курсів. Ці рекомендації спрямовані на розвиток інклюзивних ЗВО та забезпечення інтеграції біженців. Учасники також погодилися з необхідністю державного фінансування нових студентів, які прибули протягом навчального року, щоб зменшити тиск на ЗВО і звільнити їх від плати за навчання. Круглий стіл також підкреслив необхідність покращення доступу до мовних курсів та безумовного доступу до академічної або професійної підготовки для цих студентів.

Сприяння інтеграції студентів-емігрантів у Європі є складним питанням, яке залежить від національної та місцевої імміграційної політики. Незважаючи на брак фінансування, заклади вищої освіти неодноразово демонстрували стійкість та винахідливість у часи кризи. Розвиток програм на кшталт "перехідного диплому" у Франції може покращити системи інституційної підтримки та зменшити навантаження на персонал. Для успішної інтеграції національних дипломів також необхідна програма після отримання перехідного диплому або курс вирівнювання знань. Для успішної інтеграції необхідна цілісна система підтримки, яка адаптується до кожної людини, і ця підтримка повинна включати стабільне житло, гранти, фінансову допомогу, професійну соціальну та психологічну допомогу, а також спеціалізованих консультантів. В результаті дискусій і заходів виникли дві пропозиції: створення європейської експертної групи для політичного діалогу і координації інструментів фінансування та підтримки, а також розробка національної або європейської хартії для скоординованого реагування на прибуття біженців.

На основі всіх цих висновків команда проєкту AGILE розробила рекомендації для європейських закладів вищої освіти щодо розробки та вдосконалення навчальних програм для біженців, щоб зменшити соціальні та академічні бар'єри, зробити курси більш інклюзивними, підвищити рівень успішності та зробити значний внесок у соціальну згуртованість.

7. Zusammenfassung des Berichts auf Deutsch (DE)

Das AGILE Projekt verfolgt das Ziel, Hochschuleinrichtungen europaweit bei dem Aufbau integrativer Hochschulsysteme für Studierende im Exil zu unterstützen. Diese Systeme entsprechen anpassbaren Reaktionen auf den Notstand der Geflüchtetenkrisen wie den Krieg in der Ukraine. Europäische Hochschuleinrichtungen müssen über zukunftsfähige, mehrstufige, und inklusive Lerncurricula verfügen, um die Aufgabe der Integration zu bewältigen und den sozialen Zusammenhalt zu fördern.

In diesem Beitrag wird der Fokus auf das zweite AGILE Work Package gesetzt, das zwei Diskussionsrunden mit akademischem Personal, eine Diskussionsrunde mit universitären Entscheidungsinstanzen, eine umfangreiche Online-Befragung sowie zwei öffentliche Gesprächsrunden mit im Exil lebenden Studierenden umfasst. Das zentrale Ziel ist hierbei, Hochschuleinrichtungen, die zusammenhängende und anpassbare Unterstützungssysteme aufbauen wollen, praktische Hilfestellungen und Beratung bereitzustellen. Beispiele von Initiativen werden ausführlich vorgestellt. Dabei werden sowohl Barrieren aufgezeigt als auch Hebel, die in Bewegung gesetzt werden müssen, um den Aufbau dieses Unterstützungssystems zu leisten. Auf Grundlage dieser geteilten Erfahrungen wird es möglich, praktische Leitlinien zum Aufbau dieser reflexiven und anpassbaren Lernumgebung vorzuschlagen.

Die ersten beiden Online-Diskussionsrunden, die von der Universität Hamburg organisiert wurden, legten den Fokus auf den Austausch über Erfahrungen, erfolgreiche Vorgehensweisen und Einblicke in Bezug auf die Aufnahme von Studierenden im Exil an Hochschuleinrichtungen. Alle Partnerhochschulen waren mit sich deckenden Problemen konfrontiert, die im Zusammenhang mit der Langzeitfinanzierung und Soforthilfen von Programmen stehen, die wiederum abhängig von der lokalen und nationalen Politik im Hinblick auf die Aufnahme Geflüchteter insgesamt sind. Frankreich stellte zwei potenziell übertragbare Initiativen vor. Bei der ersten handelt es sich um die Einrichtung eines nationalen Brückendiploms, das Studierenden im Exil, während dem Erlernen der französischen Sprache, Zugang zu Stipendien und einer Unterkunft ermöglicht, sodass später ein Universitätsabschluss in Frankreich erworben werden kann. Die zweite

Initiative bringt sieben regionale Hochschuleinrichtungen zusammen, die ihre Ressourcen bündeln und sich offiziell dazu bereiterklären, kohärente Programme zu entwickeln, um Studierende im Exil aus der Region in das Hochschulsystem zu integrieren. Der Austausch in den Diskussionsrunden hat bestätigt, dass in allen Partnerländern Sprachkurse angeboten werden, dass deren Umfang jedoch je nach Studiensprachen des Aufnahmestaats variiert. Ein weiterer bedeutender Aspekt, der von allen Partnern benannt wurde, besteht darin, dass es einen holistischen und individualisierten Ansatz bedarf, der die persönlichen Erfahrungen der Studierenden im Exil berücksichtigt. Die Notwendigkeit, diese Hilfe bereitzustellen, ließ zudem die Relevanz erkennen, Verbindungen zu Verbänden und Communitys zu schließen und somit ein Netzwerk aufzubauen, das eine geschlossene, professionelle sowie angemessene Reaktion ermöglicht. Abschließend wurde in den Diskussionsrunden ein Bedarf an gezielten Fort- und Weiterbildungsmaßnahmen für das Verwaltungs- und Lehrpersonal festgestellt. Diese sind notwendig, um die Bedürfnisse geflüchteter Studierender zu verstehen und mit ihnen umzugehen. Die Berücksichtigung dieser Faktoren trägt zu dem Aufbau eines ganzheitlichen universitären Ansatzes („whole university approach“) mit klar verstandenen Richtlinien und konkreten Vorgehensweisen bei.

Die Online-Befragung zum Thema soziolinguistische und akademische Integration von Studierenden mit Fluchthintergrund wurde von der Universität Hamburg durchgeführt. Sie ermöglichte es im Exil lebenden Studierenden unterschiedlicher Herkunft, ihre Erfahrungen zu teilen und Hindernisse, denen sie begegneten, zu diskutieren. Die Anonymität der Befragung sicherte ihnen das offene Teilen ihrer Gefühle zu. In der Befragung wurde herausgefunden, dass 73% der Befragten täglich drei Sprachen oder mehr nutzen, was Möglichkeiten des Einsatzes von Tandems oder Nachhilfeinitiativen für eine bessere Integration aufzeigen könnte. Die Befragung hat zudem ergeben, dass 97% der Teilnehmenden zwar Unterstützung unterschiedlicher Art erhielten, dass jedoch fast die Hälfte angibt, dass diese nicht ausreichend sei. Eine weitere interessante Erkenntnis bestand darin, dass Studierende im Exil eine hohe Bereitschaft zeigten, Peer support bereitzustellen. Sie drückten zudem ihr Bedürfnis aus, auch außerhalb des Unterrichtsraums zu kommunizieren, um gegen Gefühle der Einsamkeit und der psychischen Isoliertheit anzugehen.

An der Universität Paris 8 und der Universität Bordeaux-Montaigne wurden zwei öffentliche Diskussionsrunden organisiert, um mehr qualitatives und direktes Feedback zu erhalten. Die Diskussionen bestätigten die Relevanz

von Brückendiplomen für eine erfolgreiche Integration. Die Studierenden sprachen außerdem über den Bedarf an schnellem Zugang zu Sozialarbeiter*innen und Ansprechpartner*innen für gesundheitliche Belange, für die Suche nach einer Unterkunft und für finanzielle Anliegen. Das Unterstützungssystem der beiden Brückendiplome in Bordeaux und in Paris wurde in dieser Hinsicht als exzellent angesehen, da Studierende häufig direkte Ansprechpartner*innen hatten, die sie zu ihren Problemen befragen konnten. Für Studierende, die das Brückendiplom erworben haben und nun an Hochschuleinrichtungen eingeschrieben sind, um einen Abschluss zu erwerben, bleiben Schwierigkeiten hinsichtlich der Suche nach einer Unterkunft, administrativer und bürokratischer Anliegen und Stress, der mit dem Geflüchtetenstatus einhergeht, erhalten. Finanzielle Sorgen und das Gefühl der Isolation und Einsamkeit haben sich ein weiteres Mal als eine der größten Herausforderung von Studierenden im Exil erwiesen.

Die letzte Diskussionsrunde, die von der Universität Paris 8 organisiert wurde, brachte vier politische Entscheidungsinstanzen aus Frankreich, Litauen und Slowenien zusammen und hat vor allem den Bedarf einer öffentlichen bottom-up und top-down Politik gezeigt. Aus dieser Diskussionsrunde gingen mehrere Empfehlungen, wie die Entwicklung einer inter-ministeriellen öffentlichen Politik, hervor. Diese soll unterschiedliche Interessensvertretende konsultieren und interministerielle Arbeitsgruppen auf europäischer und nationaler Ebene einrichten, die das System der Anerkennung von Qualifikationen verbessern, „One-stop shops“ für Studierende im Exil einführen und den Zugang zu Sprachkursen garantieren. Diese Empfehlungen zielen darauf ab, inklusive Hochschuleinrichtungen zu fördern und die Integration von Geflüchteten zu gewährleisten. Bei den Teilnehmenden bestand zudem Einigkeit über die Notwendigkeit einer staatlichen Finanzierungshilfe für neu angekommene Studierende während des Semesters, um die Hochschuleinrichtungen zu entlasten und einen Erlass der Studiengebühren zu ermöglichen. In der Diskussionsrunde wurde zudem der Bedarf eines einfacheren Zugangs zu Sprachkursen und eines uneingeschränkten Zugangs zu akademischer und beruflicher Weiterbildung für kürzlich angekommene, geflüchtete Studierende hervorgehoben.

Die Integration von Studierenden im Exil in Europa zu fördern, stellt eine komplexe Herausforderung dar, die von nationaler und lokaler Migrationspolitik abhängig ist. Trotz des Mangels an Finanzierung haben Hochschuleinrichtungen in Krisenzeiten wiederholt Widerstandsfähigkeit und Bereitschaft zur Innovation gezeigt. Die Entwicklung von Programmen wie des französischen Brückendiploms könnte institutionalisierte

Unterstützungssysteme verbessern und die personelle Belastung verringern. Ein Post-Brückendiplom-Programm oder Kurse zur Vertiefung des Wissens sind ebenfalls essenziell für die erfolgreiche Integration der nationalen Abschlüsse. Ein holistisches Unterstützungssystem, das sich an jedes Individuum anpasst, ist für eine erfolgreiche Integration notwendig. Diese Unterstützung muss Zugang zu Wohnraum, Stipendien, finanziellen Zuschüssen, professioneller, sozialer und psychologischer Hilfe und spezialisierten Berater*innen beinhalten. Zwei Vorschläge sind aus den Diskussionen und Aktivitäten hervorgegangen: die Zusammenstellung einer europäischen Expert*innengruppe, die für einen politischen Dialog und die Koordination finanzieller und weiterer Förderinstrumente sorgt, und die Erstellung einer nationalen oder europäischen Charta für koordinierte Reaktionen gegenüber ankommenden Geflüchteten.

Auf Grundlage dieser Ergebnisse hat das AGILE-Team Leitlinien für europäische Hochschuleinrichtungen erstellt, um ihre Curricula für Geflüchtete zu entwickeln und zu verbessern. Diese sollen soziale und akademische Barrieren reduzieren, Kurse inklusiver machen, Erfolgsquoten erhöhen und einen bedeutsamen Beitrag zum sozialen Zusammenhalt leisten.

8. Pranešimo santrauka lietuvių kalba (LT)

AGILE projektu siekiama padėti aukštojo mokslo institucijoms visoje Europoje sukurti įtraukias aukštojo mokslo sistemas pabėgėliams studentams, kurios būtų pritaikomos reaguojant į nepaprastąsias pabėgėlių krizes, tokias kaip karas Ukrainoje. Europos aukštojo mokslo institucijos turi gebėti pasiūlyti tvarias, daugiapakopes ir įtraukias ugdymo programas, leidžiančias sklandžiai vykdyti integracijos ir socialinės sanglaudos procesams.

Šis dokumentas orientuotas į antrąjį AGILE darbo paketą, kurį sudaro dvi apskritojo stalo diskusijos su akademinio personalu, viena apskritojo stalo diskusija su universiteto politikos formuotojais, plataus masto elektroninė apklausa ir dvi viešos diskusijos su pabėgėliais studentais. Bendras šių veiklų tikslas buvo suteikti praktinę pagalbą ir parengti gaires aukštojo mokslo institucijoms, siekiančioms sukurti nuoseklias ir lengvai pritaikomas paramos sistemas. Buvo pateikti konkretūs iniciatyvų pavyzdžiai, kliūtys šiai paramos sistemai sukurti. Iš gautų rezultatų pasiūlytos praktinės gairės, kaip sukurti refleksyvią ir lengvai pritaikomą studijų aplinką.

Pirmosiose dvejose nuotolinėse apskritojo stalo diskusijose, kurias organizavo Hamburgo universitetas, pagrindinis dėmesys buvo skiriamas dalijimuisi gerąja patirtimi ir įžvalgoms, kurios susijusios su pabėgėlių studentų situacija bei padėti auštosiame mokyklose. Visos dalyvavusios auštojo mokslo institucijos susidūrė su tomis pačiomis problemomis, susijusiomis su ilgalaikiu studijų programų finansavimu, o tai savo ruožtu priklauso nuo šalies ir nacionalinės vyriausybės politikos, susijusios su pabėgėlių priėmimu. Prancūzija pristatė dvi iniciatyvas. Pirmoji yra nacionalinis papildomų studijų institutas, kuris suteikia galimybę pabėgėliams studentams gauti stipendijas ir apgyvendinimą studijuojant prancūzų kalbą, kad vėliau įgytų laisvą Prancūzijoje. Antroji iniciatyva vienija 7 regionines aukštąsias mokyklas, kurios sujungia savo išteklius ir oficialiai įsipareigoja kurti nuoseklias studijų programas, skirtas integruoti pabėgėlius studentus visame regione. Apskritojo stalo diskusijose pabrėžiama, kad kalbų kursai yra prieinami visose AGILE projekto partnerių šalyse, tačiau skirtingu mastu, priklausomai nuo priimančiose šalyse vyraujančių kalbų. Kitas svarbus aspektas, kurį akcentavo visi projekto partneriai, buvo holistinio ir individualaus požiūrio, kuriame atsižvelgiama į asmeninę pabėgėlių studentų patirtį, poreikis. Taip pat buvo

atskleista būtinybė užmegzti ryšius su asociacijomis ir bendruomenėmis, kuriant jų tinklą, kad būtų įgyvendinta profesionali ir tinkama pagalba. Galiausiai, apskritojo stalo diskusijose buvo akcentuota, kad reikia specialių mokymų aukštojo mokslo institucijų administraciniam personalui ir dėstytojams tam, kad jie gebėtų suprasti ir patenkinti pabėgėlių studentų poreikius. Visi šie veiksniai prisideda prie „viso universiteto požiūrio“ su aiškiai suprantama politika ir procedūromis sukūrimo.

Hamburgo universiteto parengta elektroninė apklausa apie pabėgėlių studentų sociolingvistinę ir akademinę integraciją suteikė galimybę studentams iš įvairių šalių pasidalinti savo patirtimi ir įvardinti kliūtis, su kuriomis jie susidūrė. Apklausoje metu buvo užtikrintas anonimiškumas, todėl studentai galėjo atvirai reikšti savo mintis. Apklausoje duomenys atskleidė, kad 73 % respondentų kasdien vartoja tris ar daugiau kalbų, o tai galėtų pateikti daugiau idėjų dėl geresnės integracijos pasitelkiant tutorių iniciatyvas. Apklausa taip pat atskleidė, kad 97% respondentų gavo tam tikrą pagalbą, tačiau beveik pusė jautė, kad jos reikia daugiau. Kita įdomi išvada buvo ta, kad pabėgėliai studentai labai nori gauti bendraamžių pagalbą ir pabrėžė, kad norint kovoti su vienatve ir psichologine izoliacija reikia bendravimo už universiteto ribų.

Buvo surengtos dvi viešos diskusijos Paryžiaus 8 universitete ir Bordo-Montaigne universitete, siekiant surinkti kokybiškesnius ir tiesioginius duomenis. Pokalbiai patvirtino papildomų studijų svarbą integracijai. Studentai taip pat kalbėjo apie būtinybę kiek įmanoma greičiau gauti socialinių darbuotojų ir kitų kontaktinių asmenų sveikatos, apgyvendinimo ir finansinių poreikių klausimais. Pagalbos sistema dviejuose papildomų studijų institutuose Bordo ir Paryžiuje buvo laikoma puikia, nes studentai turėdavo kontaktinį asmenį į kurį gali kreiptis susidūrus su sunkumais. Tiems studentams, kurie įstoja į aukštąsias mokyklas po to, kai baigia papildomas studijas, išlieka sunkumų su būstu, administravimu, biurokratija ir stresu, prašant suteikti pabėgėlio statusą. Finansiniai rūpesčiai, izoliacijos ir vienišumo jausmas taip pat išryškėjo kaip pagrindiniai iššūkiai su kuriais susiduria pabėgėliai studentai.

Paskutinė apskritojo stalo diskusija, kurią organizavo Paryžiaus 8 universitetas, subūrė keturis politikos formuotojus iš Prancūzijos, Lietuvos ir Slovėnijos bei pabrėžė viešosios politikos „iš apačios į viršų“ ir „iš viršaus į apačią“ būtinybę. Remiantis šia diskusija, buvo pateiktos kelios rekomendacijos, pavyzdžiui, ministerijų viešosios politikos kūrimas konsultuojantis su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis, darbo grupių kūrimas tiek Europos, tiek nacionaliniu lygmeniu, kvalifikacijų pripažinimo

gerinimas, „one-stop shops“ steigimas pabėgėliams studentams ir garantuota prieiga prie kalbų kursų. Šiomis rekomendacijomis siekiama skatinti kurti įtraukias aukštąsias mokyklas ir užtikrinti pabėgėlių integraciją. Dalyviai taip pat sutarė, kad naujai atvykusiems studentams, akademiniais metais būtinas valstybės finansavimas ir atleidimas nuo mokesčio už mokslą. Apskritojo stalo diskusijoje taip pat buvo pabrėžta, kad reikia sudaryti geresnes galimybes lankyti kalbų kursus ir besąlygiškai suteikti galimybę atvykusiems studentams dalyvauti akademiniam ar profesiniam gyvenime.

Pabėgėlių studentų integracijos Europoje skatinimas yra sudėtingas klausimas, kuris priklauso nuo nacionalinės ir vietos migracijos politikos. Nepaisant finansavimo trūkumo, aukštosios mokyklos ne kartą demonstravo atsparumą ir išradingumą krizių metu. Papildomų studijų instituto Prancūzijoje kūrimas galėtų pagerinti institucinės paramos sistemas ir sumažinti darbuotojų krūvį. Sėkmingai nacionalinių laipsnių integracijai taip pat būtini papildomų studijų arba išlyginamieji kursai. Sėkmingai integracijai būtina prie kiekvieno individo prisitaikanti holistinė pagalbos sistema, kuri turi apimti tvarų būstą, dotacijas, finansinę pagalbą, profesionalią socialinę ir psichologinę pagalbą, specializuotus patarėjus. Diskusijose ir veikloje išryškėjo du pasiūlymai: sukurti Europos ekspertų grupę politiniam dialogui, finansavimo bei paramos priemonių koordinavimui ir nacionalinės arba Europos chartijos kūrimas, kuri būtų skirta koordinuotiems atsakymams atvykstantiems pabėgėliams.

Atsižvelgdama į visas šias išvadas, AGILE komanda parengė gaires Europos aukštojo mokslo institucijoms, kaip kurti ir tobulinti savo ugdymo programas pabėgėliams, kad būtų sumažintos socialinės ir akademinės kliūtys, o studijų programos būtų įtraukesnės, tokiu atveju padidėtų integracijos sėkmės rodikliai, kurie reikšmingai prisidėtų prie socialinės sanglaudos plėtos.

Acknowledgement

This translation of synthesis is the result of the Work Package 2 of the EU-funded project AGILE: “Higher education resilience in refugee crises: forging social inclusion through capacity building, civic engagement and skills recognition” (https://_agileproject-erasmus.eu, Project Number 2022-1-FR01-KA220-HED-000087334).

The AGILE partners would like to warmly thank all people and organisations who took part in the various activities for their invaluable input which enabled the project to have a general overview of the mechanisms in place and a clear understanding of the levers and barriers to implementing an inclusive higher education system for exiled students.

This project has been funded with support from the European Commission and the Erasmus+ programme.

This deliverable only reflects the views of the author and the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Do not miss any AGILE news,
follow us on our social media!

<https://www.facebook.com/people/AGILE-project/100089331830169/>

[agile_project_](https://www.instagram.com/agile_project_)

<https://www.linkedin.com/company/agile-erasmus-project/>

<https://agileproject-erasmus.eu>

agileproject@protonmail.com